

koszoruzott, s mely tanulmányon alapuló mű jelenleg kétség kívül legjobb görög régiségtanunk.

A római régiségtanok sorát Nieupoortnak egész Európában méltán közkedvességű kézikönyve nyitja meg, melynek következő hazai kiadásait tudom: Budán 1748. 1774. 1784. 1793. 1799. N.-Szombatban 1765. és Kolosvárt 1782. Ismertette Molnár János Magyar Könyv-ház IV szakaszának 77—146 lapjain.

Ezt követte Cellarius Kristóf „Breviarium antiquitatum Romanorum“-a, melynek kalocsai kiadását láttam 1775-ből. Sirach C. B. „Antiquitatum Romanarum brevis descriptio“-jának csak „editio tertiá“-ját ismerem 1802-ből Kassáról; az előbbieket hol és mikor jelentek meg, nem tudom kikutatni. Stipsics „Archaeologiae rituum et morum veteris Romae adumbratio“-ját csak Schönwisner előszavából a római régiségekhez ismerem, ő azonban sem helyet sem időt nem nevez meg. Schoenwisner apátnak „Compendium Antiquitatum Romanarum. Ad usum II. Human. scholae etc.“ már saját neve alatt jelent meg Budán 1821 és 1825-ben.

1836-ban jelent meg Pesten Irmesi Homonnai Imre „Római régiségek“ című műve, mely annak idejében meglehetősen kézikönyv volt. — Hindi Mihálynak 1849-ben Pesten megjelent „Római régiségtan“-a csak egyszerű fordítása a Bécsben az iskolakönyvek kiadó intézetében megjelent német tankönyvnek. — Belák József „Római régiségtan“-a két kiadást ért, v. m. Pesten 1851. és 1856. s hogy azt elérhette, szomorú bizonyítványa annak, hogy irodalmunkban jelenleg felette nélkülözünk egy jóra való kézikönyvet.

A mythologiai és régiségügyi értekezéseket más alkalommal sorolom fel.

Szamosi János.

Toldalék.

Az „Erdélyi muzeum“ folyó év 2. sz. 28-ik lapján megjelent Szamosi Jánostól az I. közlemény „Latia és görög szótáriródlamuk“ cím alatt.

Minthogy az ilyen közlemények csak akkor bírnak belbecsesel, ha minél pontosabbak és kimerítőbbek: nem fogja, úgy hiszem, a szerző úr rossz néven venni, ha ezen adatok kiegészítéséhez járulok.

Mindenek előtt a szótárakra vonatkozó értekezésekhez csatolandó: 1) Tertiria Mihályé, kinek a magyarországi szótárakról bár rövid ismertetése a „Zeitschrift für und von Ungern 1803. IV, 246. lapján „Einige Beiträge zur Literaturgeschichte Ungerns“ cím alatt megjelent. 2) Molnár Jánosé, ki „Magyar könyv-ház“-ában 1802 XVIII. szak. 15. l. Calepinus Ambrusól terjedelmesen értekezik és autopsia után állítja, hogy csak is a tizenegy nyelvű szótárban, mely Baselben 1598-ban megjelent, megvannak

a magyar szók. 3) Pon. Thewrewk Emilé, kinek sikerült a „Tanod. Lapok“ 1864. I. 50. l. Murelius szótárának címét és megjelenési idejét minden kifogás ellen biztosítani. Teljes czíme u. i. ez: *Lexicon Joannis Murelii, seu latina rerum vocabula, in suas digesta classes, cum germanica et hungarica interpretatione.*—*Praeclarae indolis et amplissimae spei adolescentulis: Michaeli et Francisco, magnifici quondam domini Stephani a Pere filius, Martinus Heptamidius Bibliopola Cracoviensis S. D. Cracoviae per Hieronymum Victorem anno ab orbe redempto M D XXXIII.* és egy példánya megvan Tirolban, a schwatzi szf. Ferencziek könyvtárában“ M. Nro 865. a . . . —

Mokry Benjáminról ezt állítja a tudós szerző: „figyelemre méltó munka, melynek ritkaságáról tanuskodik azon körülmény, hogy eddig sehol sem találtam említve.“ Mokry Benjáminról igen méltatólag emlékszik Thaisz a Tud. Gyűjt. 1823. IX. k. 93. l.

A 18-ik századbéli szótárírókhoz sorolandó: Miskolczy Ferencz, kinek „*Vocabularium latino-ungaricum*“ -ja 1724-ben Győrött megjelent.

A 19-dik századbéli szótárírók között nem találok említve Bernolák Antalt, kinek 5 kötetnyi „*Lexicon Slav. Bohem.-Latino-Germanico-Hungaricum* 1825-ben Budán és *Repertoriuma* ugyanott 1827-ben megjelent és ki, talán épp oly joggal mint Jambressich András, említést érdemel.

Márton József Lexiconjára nézve így helyesek az adatok: *Lexicon trilingue lat.-, hung.-germ. Pars I. A—L. Viennae 1818; M—Z. u. o. 1819;*

és Német, magy. deák szótár, a legjobb szókönyvek, különösen Kraft *lexicon*a szerint 1823.

Gradus ad Parnassum megjelent már 1829-ben Nagy-Szombatban. Továbbá az 1771-iki kiadás nem Bischof-hanem Erschek-től eredt.

Cellariusnál hiányzik az 1785-iki pozsonyi és 1788-diki besztercebányai kiadásnak az említése.

Az iskolai szótárakhoz számítandó Kovácsy Jánosnak szótára, melynek czíme: *Deutsch, Ungarisch, Lateinisches Handwörterbuch.* Pressburg 1848.

A specialis szótárak közül kimaradt: Veress Ignáczé *Corn. Nepos*hoz Pest. 1865 és ugyanazé *Ovidius*hoz Pest 1864.

Miután a szerző úr jónak látta, némely kiadásnál az illető bírálatokat is idézni, mely eljárást csak is helyeselni lehet, az ügy érdekében ezen adatokat is kiegészítem:

1) Pon. Thewrewk Józsefnek „*Dictionarium Polyglotum*“ -ját ismerteti Horváth István a Tud. Gyűjt. 1835. II. 122. l.

2) Bartl „Szótárát J. Caesarhoz“ ismerteti *éq.* Krit. Lap. 1862. II; 418. l.

3) Vass József szótárát „Corn. Nepos“-hoz bírálta Veress Ign. Krit. Lap. 1862. I; 43. l.

4) A kolozsvári szótárnak rövid ismertetése olvasható még Uj M. Muz 1858. I. k. 422. l.

Ennyiből áll tarlózatom ezen a téren, melyet a telyesség kedvéért közölni kötelességemnek tartottam.

Bartl Antal.

Az erdélyi muzeum-egylet 1874 Márczius 12-kén tartott közgyűlésén a muzeumi gyűjtemények állapotáról tett jelentések.

I. Az állattani gyűjteményről.

A muzeum-egylet állattani gyűjteményének jelenlegi állapotáról s a lefolyt évben történt gyarapodásáról, ezennel van szerencsém a következő jelentést terjeszteni a t. közgyűlés elé.

A gyűjtemény, — melynek az egylet áldozatkész buzgalomával beszerzett tárgyai, mint tudományos tan anyag a lefolyt évben az állattan egyetemi előadásánál kiváló szolgálatokat tettek, — a mult közgyűlés óta ha nem is nagy számú, de minden esetre értékes tárgyakkal gazdagodott, melyek a mellékelt részletes kimutatás szerint a következők:

}	3 emlős,
	17 madár,
	9 szogycsont,
	1 hulló,
	3 kétéltű,
	5 hal

Ki kell emelnem, hogy Klir János segédőr, a választmány megbízásából a nyár folytán, igen hiányos hal gyűjteményünk kiegészítésére, hosszabb kirándulást tett Erdély vízterületeire, s éppen jelenleg van elfoglalva a gyűjtött anyag rendezésével s kiállításával; ezen munkával kapcsolatban a régi hal-, kétéltű s hulló-gyűjtemény is újból rendeztetik, s az illető tárgyak üveg lemezekre erősítve, czélszerűen s díszesen állíttatnak ki.

A Bielz Alberttől vásárolt puhány-gyűjtemény, mely a szükségelt szekrények hiányában, eddigelő két éven át, nem állíttathatott ki- a választmány által beszerzett 6 szekrényben nyert elhelyezést, s így jelenleg ezen nagyobb muzeumokban is párját ritkító gazdag gyűjtemény ugy a szakértőknek, mint a közönségnek rendelkezésére áll.

Nem hagyhatom ez alkalommal megjegyzés nélkül, miszerint az emeleti kisebb téremben elhelyezve volt gyűjtemény, részben a földszinti szárnyhelyiségbe költöztetett; ezen változtatás nem az illető